

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКИЙ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра клінічної лабораторної діагностики**

**Навчальний рік 2025/2026**

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ**

**«Побічна дія ліків»**

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти - очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 221 «Стоматологія»

Освітньо-професійна програма - «Стоматологія  
другого (магістерського) рівня вищої освіти»


Курс 3

Програма освітнього компоненту  
розглянута на засіданні кафедри  
клінічної лабораторної діагностики


Схвалено методичною комісією ХНМУ з  
проблем терапевтичного профілю

Протокол від.  
“29” серпня 2023 року № 1

Протокол від.  
“ 30 ” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри  
 проф. Залюбовська


О.І. (підпис)  
(прізвище та ініціали)

Голова  
 проф. Кравчун П.О.  
(підпис) (прізвище та ініціали)

## РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ

Залюбовська О.І. – завідувач кафедри клінічної лабораторної діагностики, д.мед.н., професор  
 Тюпка Т.І. – професор кафедри клінічної лабораторної діагностики, д.мед.н., професор  
 Авідзба Ю.Н. – доцент кафедри клінічної лабораторної діагностики, к.ф.н., доцент.

### ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Залюбовська Ольга Іллівна
Інформація про викладача	Професійні інтереси: Лабораторна медицина, вплив лікарських засобів на лабораторні показники. Профайл викладача: <a href="http://31.128.79.157:8083/user/profile.php?id=11185">http://31.128.79.157:8083/user/profile.php?id=11185</a>
Контактний тел.	057-057-725-01-91, +380962151148
E-mail:	<a href="mailto:kkld1@ukr.net">kkld1@ukr.net</a>
Інформація про консультації: <u>очні консультації</u> розклад: місце проведення: <u>он-лайн консультації</u>	вівторок з 13.00 до 15.00 четвер з 13.00 до 15.00 Університетська клініка ХНМУ, вул. Олександра Шпейєра, 4  за попередньою домовленістю, <a href="http://31.128.79.157:8083/mod/bigbluebuttonbn/view.php?id=586">http://31.128.79.157:8083/mod/bigbluebuttonbn/view.php?id=586</a>
Локація	 <p style="text-align: right;">вул. Олександра Шпейєра, 4</p>

## ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Побічна дія ліків» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Стоматологія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «Стоматологія»

Опис освітнього компоненту (анотація): “Побічна дія ліків” включає до себе відомості з оцінки ефективності та безпеки застосування лікарських засобів та побічна дія лікарських засобів на результати лабораторних досліджень.

Предметом вивчення освітнього компоненту є: лікарські засоби, що впливають на лабораторні показники у дитячому та підлітковому віці різними шляхами, зміни перебігу хвороби, «побічною дією» на функції окремих органів та систем, токсичним ефектом, пов'язаним з передозуванням та кумуляцією, інтерференцією деяких засобів в процесі проведення досліджень.

Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити. Гістологія, цитологія та ембріологія з особливостями дитячого віку, Фізіологія з особливостями дитячого віку, Мікробіологія, вірусологія та імунологія, Патоморфологія з особливостями дитячого віку, Патофізіологія з особливостями дитячого віку.

Постреквізити. Внутрішня медицина у тому числі, професійні хвороби, клінічна фармакологія, клінічна імунологія та алергологія та інфекційні хвороби, Епідеміологія та принципи доказової медицини, Онкологія та радіаційна медицина з особливостями дитячого віку, Екстрена та невідкладна медична допомога

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE  
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4122>

### МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

**1.1. Мета освітнього компоненту:** надати знання щодо факторів, що впливають на лабораторні показники, механізмів розвитку побічних реакцій лікарських засобів та принципів роботи лабораторного обладнання лабораторій різного профілю.

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни є вивчення основних груп лікарських засобів, які впливають на лабораторні дослідження, вивчення впливу лікарських засобів на клінічні та біохімічні дослідження.

**1.3 Компетентності та результати навчання згідно з вимогами стандарту Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:**

Інтегральна компетентність здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

**Загальні компетентності:**

ЗК2 – Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК3 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК5 – Здатність приймати обґрунтоване рішення ; працювати в команді, навички міжособистісної взаємодії

**Фахові компетенції:**

ФК2 – Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів

ФК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного

діагнозу захворювання ФК6 – Здатність до діагностування

невідкладних станів

ФК7 – Здатність до визначення тактики та володіння навичками надання екстреної медичної допомоги

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 3 – здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та

інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій

ПРН 4 – збір інформації про пацієнта

ПРН 5 – оцінювання результатів опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень

ПРН 6 – встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання

ПРН 7 – визначення характеру, принципів лікування захворювань

- 1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):
- комунікативність,
  - робота в команді,
  - конфлікт-менеджмент
  - тайм-менеджмент,
  - лідерські навички.

## 2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Нормативна
Загальна кількість годин - 90	Спеціальність: 221 «Стоматологія» (шифр і назва)	<b>Рік підготовки:</b>
		3-й
		<b>Семестр</b>
		5/6-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 20 самостійної роботи студента – 70	Освітній ступінь: другий (магістерський) ОПП «Стоматологія»	<b>Лекції</b>
		0 год.
		<b>Практичні, семінарські</b>
		20 год.
		<b>Лабораторні</b>
		<b>Самостійна робота</b>
70 год.		
	<b>Індивідуальні завдання:</b>	
	Вид контролю: залік	

### 2.1 Опис дисципліни

#### 2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
	Не передбачено			

#### 2.2.2. Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
	Не передбачено			

### 2.2.3. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Основи законодавства України про лікарські засоби. Основні способи попередження побічної дії лікарських засобів. Класифікація побічної дії лікарських засобів. Побічні ефекти лікарських препаратів та заходи профілактики їх виникнення.	4	Робота в лабораторіях, розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, моделювання процесів і ситуацій	усне опитування (індивідуальне)
2	Лікарські засоби що впливають на функції органів і тканин. Зміни лабораторних показників.	4	Робота в лабораторіях, розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, моделювання процесів і ситуацій	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати
3	Лікарські засоби що впливають на обмінні процеси і внутрішнє середовище організму. Зміни лабораторних показників.	4	Робота в лабораторіях, розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, моделювання процесів і ситуацій	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати
4	Лікарські засоби з протимікробною і протипаразитарною активністю. Зміни лабораторних показників.	4	Робота в лабораторіях, розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, моделювання процесів і ситуацій	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати
5	Лікарські засоби спеціального	4	Робота в	усне опитування

	призначення. Зміни лабораторних показників.		лабораторіях, розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, моделювання процесів і ситуацій	(індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати
	Всього	20		

#### 2.2.4. Лабораторні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання
	Не передбачено		

#### 2.2.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Основні принципи та підходи до лікування медикаментозних отруєнь.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
2	Побічна дія препаратів, що застосовуються для лікування захворювань ЦНС	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
3	Сучасна класифікація нейролептиків, транквілізаторів, седативних засобів, антидепресантів.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
4	Класифікація снодійних засобів, протипаркінсонічних та протиепілептичних препаратів.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
5	Особливості дії снодійних препаратів, швидкість розвитку і тривалість дії, післядія, кумуляція, звикання, лікарська залежність, побічні ефекти.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
6	Клінічна картина гострого отруєння снодійними препаратами і медикаментозна допомога при отруєнні.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
7	Побічна дія протиепілептичних та протипаркінсонічних засобів.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
8	Токсикологія етилового спирту. Гостре та хронічне отруєння етиловим спиртом та заходи допомоги.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати

9	Фармакодинаміка дисульфіраму.. Побічна дія нейролептиків, транквілізаторів, седативних засобів, антидепресантів, психостимуляторів. Клінічна картина. Антидот при передозуванні снодійних та транквілізуючих засобів – флуманезенід, механізм антидотної дії.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
10	Побічна дія препаратів, що застосовуються для місцевої та загальної анестезії.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
11	Особливості передозування місцевими анестетиками (лідокаїн, новокаїн, совкаїн, анестезин).	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
12	Невідкладна допомога при передозуванні місцевими анестетиками.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
13	Алгоритм допомоги при анафілактичному шоці. Методи попередження побічної дії лікарських засобів.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
14	Вплив засобів для інгаляційного наркозу на серцево-судинну систему, дихання, обмін речовин, терморегуляцію.	5	розповідь-пояснення, бесіда	Реферати
	Всього	70		

### **Підсумковий контроль: залік**

## **2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**

**Система оцінювання та вимоги** (види контролю, методи контролю, форми контролю, критерії оцінки рівня знань, умови допуску до підсумкового контролю)

Оцінка за дисципліну визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності студента та оцінки диференційованого заліку, які виставляються при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок.

**Оцінювання** навчальної діяльності студента здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми, враховуючи рівень підготовки до заняття під час самостійної роботи студента, виконання практичної частини роботи, оформлення протоколу практичного заняття, а також якості виконання індивідуального завдання. Рекомендується застосовувати види об'єктивного (стандартизованого) контролю теоретичної підготовки студентів та засвоєння практичних навичок.

**Оцінювання поточної навчальної діяльності.** Засвоєння кожної теми контролюється на практичних заняттях. Успішність студента оцінюється традиційними оцінками "5", "4", "3", "2".

**Оцінювання самостійної роботи студентів.** Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під

час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при складанні заліку.

Формою підсумкового контролю дисципліни є залік, який базується на результатах оцінювання поточної діяльності та виражається за двобальною шкалою: «зараховано» або «не зараховано».

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно з конкретними цілями кожної теми.

На кожному практичному занятті студент відповідає на 15 тестів за темою практичного заняття, стандартизовані питання, знання яких необхідно для розуміння поточної теми і самостійної роботи, які стосуються поточного заняття; демонструє знання відповідно до теми практичного заняття.

Отримані оцінки конвертуються у відповідні бали. Проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...»

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

**Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS**

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою

180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

### 3.1. Питання до заліку:

1. Основи законодавства України про лікарські засоби.
2. Система фармакологічного нагляду в світі та Україні.
3. Загальні питання побічної дії ліків.
4. Побічна дія різних фармакотерапевтичних груп засобів.
5. Фармнагляд. Класифікація побічної дії лікарських засобів.
6. Основні способи попередження побічної дії лікарських засобів.
7. Види побічної дії ліків. Передозування абсолютне та відносне. Непереносимість. Ідіосинкразія. Алергічні реакції. Мутагенність, тератогенність, ембріотоксичність, фетотоксичність, канцерогенність. Синдром відміни, толерантність.
8. Основні принципи та підходи до лікування медикаментозних отруєнь.
9. Побічна дія препаратів, що застосовуються для лікування захворювань ЦНС
10. Сучасна класифікація нейролептиків, транквілізаторів, седативних засобів, антидепресантів.
11. Класифікація снодійних засобів, протипаркінсонічних та протиепілептичних препаратів.
12. Особливості дії снодійних препаратів, швидкість розвитку і тривалість дії, післядія, кумуляція, звикання, лікарська залежність, побічні ефекти.
13. Клінічна картина гострого отруєння снодійними препаратами і медикаментозна допомога при отруєнні.
14. Побічна дія протиепілептичних та протипаркінсонічних засобів.
15. Токсикологія етилового спирту. Гостре та хронічне отруєння етиловим спиртом та заходи допомоги.
16. Фармакодинаміка дисульфіраму.. Побічна дія нейролептиків, транквілізаторів, седативних засобів, антидепресантів, психостимуляторів. Клінічна картина. Антidot при передозуванні снодійних та транквілізуючих засобів – флуманезенід, механізм антidotної дії.
17. Побічна дія препаратів, що застосовуються для місцевої та загальної анестезії.
18. Особливості передозування місцевими анестетиками (лідокаїн, новокаїн, совкаїн, анестезин). Невідкладна допомога при передозуванні місцевими анестетиками.
19. Алгоритм допомоги при анафілактичному шоці. Методи попередження побічної дії лікарських засобів.
20. Вплив засобів для інгаляційного наркозу на серцево-судинну систему, дихання, обмін речовин, терморегуляцію.
21. Поняття про широту наркотичної дії засобів для наркозу. Можливі ускладнення при проведенні інгаляційного наркозу, профілактика цих ускладнень та допомога при їх виникненні.
22. Порівняльна характеристика засобів для неінгаляційного наркозу (активність, швидкість розвитку, тривалість дії, післядія, побічні ефекти).
23. Попередження виникнення побічних ефектів при проведенні неінгаляційного наркозу.
24. Побічна дія наркотичних та ненаркотичних анальгетиків.
25. Побічна дія наркотичних анальгетиків і нестероїдних протизапальних засобів.
26. Побічні дії наркотичних анальгетиків. Гостра і хронічна інтоксикація наркотичними анальгетиками (морфінізм), стан абсистенції. Наркоманія як соціально-біологічна проблема.
27. Застосування й властивості специфічних антагоністів наркотичних анальгетиків.

28. Фармакокінетика, фармакодинаміка, показання до застосування, побічні ефекти кислоти- ацетилсаліцилової: НПЗЗ-гастропатія (диспепсія, болі вепігастральній області, печія, нудота і блювання, важкі кровотечі з ШКТ), синдром Рейе, реакції гіперчутливості ( бронхоспазм, набряки гортані і кропивниця).
29. Причини формування «аспіринової» бронхіальної астми і «аспіринової» тріади, (еозинофільний риніт, рецидивний поліпоз носу, гіперпластичні синусити).
30. Особливості фармакодинаміки похідних птразолону (анальгін, бутадіон), антранилової кислоти (кислота мефанамова), пропіонової кислоти (ібупрофен), індолуксусної кислоти (індометацин), фенілуксусної кислоти (вольтарен – диклофенак натрію – ортофен), ізоникотинової кислоти (амизон), оксиками (пироксикам, мелоксикам).
31. Найбільш типові ускладнення фармакотерапії неопіатними анальгетиками та способи їх корекції.
32. Побічна дія препаратів, що застосовуються для лікування захворювань серцево-судинної системи
33. Сучасна клінічна класифікація антигіпертензивних засобів. Фармакологічна характеристика антигіпертензивних засобів основної групи.
34. Фармакологія бета-адреноблокаторів.
35. Найбільш типові ускладнення фармакотерапії основної групи антигіпертензивних засобів способи їх корекції.
36. Лікарські засоби додаткової групи. Фармакологічна характеристика центральних  $\alpha_2$  – адреноміметиків; периферичних вазодилітаторів. Найбільш типові ускладнення фармакотерапії додаткової групи антигіпертензивним препаратами та способи їх корекції.
37. Побічні ефекти серцевих глікозидів.
38. Гостре та хронічне отруєння серцевими глікозидами. Заходи допомоги та профілактика.
39. Побічна дія препаратів, що впливають на функцію органів дихання і травлення
40. Сучасна класифікація лікарських засобів, що впливають на функції органів дихання. Засоби, що стимулюють дихання, протикашльові, відхаркувальні засоби. Класифікація. Порівняльна характеристика препаратів. Найбільш часто очікувані побічні ефекти препаратів. Комбіноване застосування відхаркувальних і протикашльових засобів. Засоби, що застосовують для лікування бронхіальної астми. Бронхолітики. Класифікація. Фармакодинаміка. Побічні ефекти адреноміметиків, М-холіноблокаторів, «топічних» протизапальних, міотропних, бронхолітичних засобів.
41. Найкращі типові ускладнення фармакотерапії бронхолітиками та способи їх корекції.
42. Побічна дія лікарських засобів, що застосовуються в гастроентерології. Побічні ефекти засобів для лікування гастроєзофагеальної рефлюксної хвороби (ГЕРХ), спазмолітиків, антидіарейних препаратів. Блювотні та протиблювотні лікарські засоби.
43. Загальна характеристика протиблювотних засобів: нейролептиків, фармакологічна характеристика блокаторів гістамінових  $H_2$ -рецепторів, порівняльна характеристика препаратів, фармакокінетика та фармакодинаміка М-холіноблокаторів та їх основні побічні ефекти. Фармакологічна характеристика блокаторів протонного насоса та основні побічні ефекти.
44. Побічна дія хіміотерапевтичних засобів.
45. Класифікація антибіотиків за хімічною будовою, спектром та механізмом дії. Бета-лактами. Механізм.
46. Порівняльна характеристика препаратів, показання до застосування, побічні та токсичні ефекти.
47. Анафілактичний шок на пеніциліни та заходидопомоги. Група цефалоспоринів.
48. Класифікація препаратів за шляхом введення та поколіннями (генераціями). Механізм та спектр дії. Показання до застосування.
49. Порівняльна характеристика препаратів групи цефалоспоринів.

50. Побічна дія цефалоспоринів. Фармакологічна характеристика макролідів, тетрациклінів: класифікація, побічна дія та протипоказання. Фармакологічна корекція та профілактика ускладнень при застосуванні тетрациклінів.
51. Препарати групи левоміцетину. Механізм та спектр дії, показання до застосування, побічна дія, можливість розвитку важкої інтоксикації у немовлят.
52. Побічні ефекти та фармакологія аміноглікозидів. Побічні ефекти лінкозамідів.
53. Показання та протипоказання до застосування глікопептидів, побічні ефекти.
54. Побічна дія протигрибкових (протимікозних) лікарських засобів. Фармакокінетика, фармакодинаміка полієнів, імідазолів, тріазолів, алаламінів, ехінокандинів.
55. Препарати групи синтетичних хіміотерапевтичних засобів (сульфаніламід, фторхінолони, нітрофуран). Механізм та спектр дії, показання до застосування, побічна дія, можливість розвитку інтоксикації.
56. Побічна дія НПЗЗ, глюкокортикоїдів. Побічна дія лікарських засобів, що впливають на систему крові
57. Класифікація протизапальних засобів.
58. Основна спрямованість дії. Фармакологія нестероїдних протизапальних засобів.
59. Порівняльна характеристика препаратів за ступенем інгібування ЦОГ (циклооксигенази) - 1 та -2 і вираженості протизапальної дії. Побічні ефекти препаратів та заходи профілактики їх виникнення.
60. Характеристика стероїдних протизапальних засобів, механізм дії, показання та протипоказання до застосування, побічна дія. Стероїдні протизапальні лікарські засоби. Фармакологічні ефекти, протипоказання, показання до застосування, режим дозування.
61. Порівняльна характеристика. Побічні ефекти глюкокортикостероїдів.
62. Базисні протиревматоїдні препарати: хлорохінін, ауранофін, пеніциламін, сульфасалазин.
63. Застосування імунодепресантів для лікування ревматоїдних артритів та інших запальних процесів.
64. Засоби для лікування гострого подагричного артриту (НПЗС, колхіцин, глюкокортикоїди), Лікарські засоби для довготривалого лікування подагри.
65. Класифікація засобів, що впливають на систему крові. Загальна характеристика лікарських засобів, що впливають на кровотворення.
66. Комбіновані препарати (тардиферон, ферковен, фероплекс). Гостре отруєння препаратами заліза та заходи допомоги. Фармакологія коаміду.
67. Фармакологічна характеристика десферала.

### **3.2. Індивідуальні завдання** (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

1. Складання алгоритму лабораторних досліджень з урахуванням патології, що вивчається (від 1 до балів);
2. Реферат на одну з тем практичних занять, або самостійної роботи

### **3.3. Правила оскарження оцінки**

Апеляція здобувача вищої освіти щодо оцінки (кількості балів), отриманої на іспиті у ХНМУ, повинна подаватись особисто не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки.

Апеляція розглядається не пізніше наступного дня після її подання у присутності студента.

Додаткове опитування здобувача вищої освіти при розгляді апеляцій не допускається.

Порядок подання і розгляду апеляції повинен бути оприлюднений та доведений до відома студента не пізніше ніж 7 днів до початку іспитів.

#### **Ліквідація академічної заборгованості (відпрацювання).**

Відпрацювання пропущених занять з будь-яких причин є обов'язковим для всіх здобувачів вищої освіти, незалежно від джерел фінансування навчання.

Заняття, що були пропущені з поважних причин відпрацьовуються безкоштовно.

Відпрацювання пропущених занять впродовж одного місяця після їх пропуску,

здійснюються без дозволу декана (заступника декана) та без здійснення оплати, незалежно від причин пропуску, науково-педагогічному працівнику відповідної кафедри у

вільний від занять час щоденно, крім неділі.

Незалежно від причин пропусків, студенти зобов'язані відпрацювати пропущені заняття до початку екзаменаційної сесії, крім випадків надання індивідуального графіку в установленому в Університеті порядку.

Безкоштовному відпрацюванню підлягають усі види навчальних занять (крім консультації), на яких студент не був присутній з поважної причини;

Відпрацювання пропуску лекцій проводиться виключно шляхом підготовки до захисту (співбесіда з лектором) реферату за темою лекції. Реферат повинен мати таку структуру: титульна сторінка, план, вступ, основна частина (розділи, пункти і підпункти), висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності).

Подання реферату здійснюється викладачу академічної групи, який перевіряє дотримання вимог до його написання та передає на розгляд завідувачу кафедри або лектору. Завідувач кафедри або лектор призначає термін захисту реферату, але не пізніше ніж один тиждень з моменту подання реферату викладачеві.

За дозволом завідувача кафедри допускається підготовка реферату у електронному вигляді з наступним його захистом у загальному порядку.

Відпрацювання практичних, лабораторних, семінарських занять здійснюється черговому НПП кафедри.

Відмітка про відпрацювання заноситься НПП кафедри до журналу обліку відпрацювань пропущених занять (Ф. У-04). Позитивна оцінка про відпрацювання заноситься до журналу обліку роботи академічної групи (Ф. У-5.01.2.Б).

Відпрацювання незадовільних оцінок, отриманих здобувачем вищої освіти на навчальному занятті, є обов'язковим. Відпрацювання отриманої здобувачем вищої освіти при поточному контролі незадовільної оцінки здійснюється безкоштовно.

#### **4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ**

##### Вимоги дисципліни.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час лекційного заняття здобувачами вищої освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

##### Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачам вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- дотримання академічної доброчесності,
- сприйнятливості та неупередженості,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

##### Відвідування занять та поведінка.

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Здобувачам вищої освіти важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

### **Під час занять дозволяється:**

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

### **заборонено:**

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

### Використання електронних гаджетів.

Використання електронних гаджетів є основним і потужним інформаційним джерелом до вивчення курсу, адаптивним до сучасних вимог і сприяє входженню в сучасний європейський освітній простір. Гаджети забезпечують постійний зворотній зв'язок: «викладач-здобувач вищої освіти», «здобувач вищої освіти-здобувач вищої освіти», «здобувач вищої освіти-група здобувачів вищої освіти».

### Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.

Організація інклюзивного навчання в закладах вищої освіти здійснюється згідно з наказом ХНМУ № 203 від 22.06.2018 «Про затвердження порядку супроводу (надання допомоги) осіб з обмеженими фізичними можливостями, громадян похилого віку, інших маломобільних груп населення під час перебування на території (в приміщеннях) ХНМУ.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни (активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи).

Протягом вивчення дисципліни здобувач вищої освіти зобов'язаний:

- систематично відвідувати практичні заняття та лекції;
- вести конспекти практичних занять;
- приймати активну участь у роботі на заняттях;
- виконувати семестрові завдання. Заохочення та стягнення.

Додаткові бали за досягнення у науковій, науково-технічній, громадській та спортивній діяльності призначаються здобувачам вищої освіти за такі досягнення в семестрі.

### Техніка безпеки.

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці, заходи щодо попередження розповсюдження Covid-19 шляхом проведення відповідного інструктажу.

Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

### Порядок інформування про зміни у силабусі та ін.

Силабус освітнього компоненту оновлюється щорічно в частині всіх компонентів, крім місії (цілей) і програмних навчальних результатів.

Підставою для оновлення силабусу можуть виступати:

- ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми та / або викладачів дисципліни;
- ініціатива здобувачів вищої освіти шляхом звернення до гаранта освітньої програми;
- ініціатива роботодавців;
- результати оцінювання знань здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і / або інших ресурсних умов реалізації силабусу;
- результати обов'язкового опитування здобувачів вищої освіти про враження від вивчення початкової дисципліни.

## **5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

Кафедра клінічної лабораторної діагностики підтримує нульову толерантність до

плагіату. Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

## **6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

1. Залюбовська О.І. Вплив лікарських засобів на лабораторні показники / О.І. Залюбовська, В.В. Зленко, Авідзба Ю.Н., М.І. Литвиненко, О.М. Яворська та ін. // Навчальний посібник для бакалаврів, магістрів та лікарів-інтернів спеціальності «Лабораторна діагностика», лікарів-клініцистів, студентів медичних, фармацевтичних вищих навчальних закладів та коледжем. Вид. ФОП Лотох М.Г., 2016, 116 стр.
2. Залюбовська О.І., Зленко В.В., Авідзба Ю.Н., Литвиненко М.І., Нечвоглод Т.О. Клінічна лабораторна діагностика, навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, 2015, - 105с.
3. Клінічна лабораторна діагностика: підручник / Л.Є. Лаповець, Г.Б. Лебедь, О.О. Ястремська та ін., Вид. «Медицина», 2019, - 432С.
4. Посібник до вивчення курсу «Клінічна лабораторна діагностика» [Текст]: / Т.М.Шевченко, С.А.Лацинська, С.І.Вальчук. – Д.: РВВ ДНУ, 2015. – 70 с.
5. Залюбовська О.І., Зленко В.В., Авідзба Ю.Н., Литвиненко М.І. Організація роботи та забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму в лабораторно-діагностичних установах різного профілю , навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, 2015, - 105с.
6. Biletska H. Lyme-borreliosis in Ukraine //SES: prophylactic medicine. – 2011. – P. 30- 31.
7. Shen M, Peng Z, Xiao Y, Zhang L. Modelling the epidemic trend of the 2019 novel coronavirus outbreak in China. bioRxiv. 2020 Jan 25. Available from: <https://www.biorxiv.org/content/10.1101/2020.01.23.916726v1>

## **7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ**

1. Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4122>
2. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ <https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>
3. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті <https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>
4. Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсягу навчального плану <https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>
5. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
6. <https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>
7. Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті <https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>
8. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: <https://knmu.edu.ua/vstupna-kampaniya/umovy-dostupnosti-navchannya-dlya-osib-z-osoblyvymy-potrebamy/>
9. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: <https://knmu.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>